Μπούτλας Γ. & Ασπρογέρακας, Ε., (2016) «Η προσέγγιση της διακυβέρνησης στη χωρική ανάπτυξη: Η περίπτωση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων», Τεύχος Πρακτικών, 19ο Επιστημονικό Συνέδριο του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων, Λαμία, 12-13 Μαΐου.

Η προσέγγιση της διακυβέρνησης στη χωρική ανάπτυξη: Η περίπτωση των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων

Γεώργιος Μπούτλας
ΜΑ Πολιτική Θεωρία και Ιστορία Πολιτικών Ιδεών
Απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης
gboutl@yahoo.gr

Ευάγγελος Ασπρογέρακας
Δρ Πολεοδόμος – Χωροτάκτης ΕΜΠ
Διδάσκων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης.
v.aspro@uclmail.net

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο επιχειρείται η χαρτογράφηση των δυνατοτήτων που δύναται να προσφέρει η διακυβέρνηση, ως θεωρητική προσέγγιση λήψης αποφάσεων σε πολιτικό και διοικητικό επίπεδο, στην κατάρτιση και την υλοποίηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), ενός νέου χρηματοδοτικού εργαλείου της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ και κατά επέκταση στη χωρική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό αναλύεται, αρχικά, η έννοια της χωρικής διακυβέρνησης και παρουσιάζεται η συσχέτιση των ΟΧΕ με την ανασυγκρότηση της παραγωγικής διαδικασίας, την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωρική συνοχή και το χωροταξικό σχεδιασμό. Ακολουθεί η περιγραφή της δομής των ΟΧΕ για τη στρατηγική της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (ΒΑΑ) και η αξιολόγησή της με βάση κριτήρια που ανάγονται στις αρχές της διακυβέρνησης. Το άρθρο καταλήγει με συμπεράσματα και ενδεικτικές προτάσεις.

Λέξεις κλειδιά: Χωρική διακυβέρνηση, Χωρική ανάπτυξη, Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις, Χωρική συνοχή, Χωρικό κεφάλαιο.

Εισαγωγή / Ερευνητικά ερωτήματα / Μεθοδολογία

Η διακυβέρνηση συνιστά μια νέα θεωρητική προσέγγιση του τρόπου διοικείν και γενικότερα των κανόνων και διαδικασιών διαμόρφωσης και εφαρμογής πολιτικών η οποία ήρθε να καλύψει ένα διαφαινόμενο «δημοκρατικό έλλειμμα» στη διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Αποτελεί πνευματικό προϊόν των σύγχρονων θεωρητικών ρευμάτων της διαβουλευτικής δημοκρατίας και του μετά – νέου δημόσιου μάνατζμεντ στο χώρο της πολιτικής φιλοσοφίας και επιστήμης. Ο επιτελικός και καθοδηγητικός ρόλος της κεντρικής διοίκησης, ο οριζόντιος και κάθετος συντονισμός διοικητικών επιπέδων, ο συμμετοχικός σχεδιασμός δημοσίων πολιτικών με την ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών εταίρων και γενικότερα της κοινωνίας των πολιτών περιγράφονται ως αντιπροσωπευτικά γνωρίσματα του νέου παραδείγματος. Η έννοια της διακυβέρνησης διαστέλλεται, εάν συγκριθεί με αυτή της κυβέρνησης. Η ετεραρχία, ο πολλαπλασιασμός των παικτών πέρα από την κεντρική διοίκηση, η ισότητα των παικτών, η συμμετοχή, η διαβούλευση, ο συντονισμός και η από κάτω προς τα πάνω μέθοδος διαμόρφωσης της πολιτικής (bottom-up) συνιστούν τα κύρια χαρακτηριστικά της διακυβέρνησης (Βασενχόβεν κ.α., 2010: 52 & 73). Παράλληλα, η καλή ή χρηστή διακυβέρνηση εμφανίζεται ως απαραίτητο χαρακτηριστικό της διοίκησης. Η τήρηση της συνταγματικής νομιμότητας, η κατοχύρωση του κράτους δικαίου, η ισότητα, η ύπαρξη δημοσίων δαπανών που ανταποκρίνονται σε δημόσιους σκοπούς, η κατοχύρωση της διαφάνειας και η συμμετοχή των πολιτών στο διοικητικό γίγνεσθαι συνιστούν μερικές από τις αρχές (Καρκατσούλης, 2004: 317) που συμβάλλουν στην υγιή διακυβέρνηση, στη διευκόλυνση του επιχειρείν και στην καλύτερη αξιοποίηση των δημοσίων επενδύσεων.

Η χωρική διακυβέρνηση ξεπερνά την εφαρμογή των αρχών της διακυβέρνησης σε γεωγραφικά προσδιορισμένες ενότητες (διοικητικές ή γεωγραφικά λειτουργικές) συμβάλλοντας στην ανάδειξη του χωρικού κεφαλαίου των ενοτήτων με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής (Βασενχόβεν κ.α., 2010: 57). Η χωρική διακυβέρνηση μπορεί να λειτουργήσει είτε οριζόντια ανάμεσα στους διάφορους δρώντες σε τοπικό ή ανώτερο επίπεδο, είτε κάθετα ανάμεσα σε διαφορετικά διοικητικά επίπεδα όπως οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού οι ΟΤΑ Β΄ βαθμού, η κεντρική διοίκηση του κράτους και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (Βασενχόβεν κ.α., 2010: 57 και Ball και Peters, 2001: 417) καθώς και ως πλαίσιο συντονισμού διάφορων τομεακών πολιτικών με χωρική διάσταση όπως οι μεταφορές, το περιβάλλον και ο πολιτισμός.

Στο πλαίσιο αυτό, βασικό ερευνητικό ερώτημα της εργασίας αποτελεί η απόκριση σε σχέση με τις αρχές της διακυβέρνησης, των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), ενός εργαλείου χωρικής

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

ανάπτυξης. Μετά την βιβλιογραφική προσέγγιση της έννοιας της χωρικής διακυβέρνησης παρουσιάζεται το περιεχόμενο, η διαδικασία κατάρτισης και εφαρμογής των ΟΧΕ για τη στρατηγική της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (ΒΑΑ), με παράλληλη διερεύνηση του ενδεχόμενου ρόλου της στη χωρική ανάπτυξη. Ακολουθεί η διαδικασία αξιολόγησης των ΟΧΕ με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που ανάγονται στις αρχές της διακυβέρνησης προκειμένου να προσδιορισθούν οι δυνατότητες βελτίωσης του εργαλείου ως προς την παράμετρο και με γνώμονα την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του με στόχο τη χωρική ανάπτυξη.

Βιβλιογραφική ανασκόπηση: Η διακυβέρνηση στην ΕΕ και την Ελλάδα

Σημαντικό κείμενο πολιτικής για τη διακυβέρνηση στην ΕΕ συνιστά η Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001) με έμφαση στην ενίσχυση της πολύ – επίπεδης διακυβέρνησης ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τις κεντρικές διοικήσεις των κρατών – μελών της ΕΕ και τις διοικήσεις των περιφερειών. Αρκετές ευρωπαϊκές χώρες είχαν από πριν αποκτήσει μια παράδοση διακυβέρνησης συνιστώντας, κατά κάποιο τρόπο, σχετικό υπόδειγμα (Βασενχόβεν κ.α. 2010). Στην προσέγγιση της διακυβέρνησης έχουν βασιστεί σημαντικές πρωτοβουλίες της ΕΕ όπως η μακρο – περιφερειακή πολιτική στην περιοχή της Βαλτικής θάλασσας. Η διάσωση της Βαλτικής, η βελτίωση της προσβασιμότητας και η ευημερία των πολιτών συνιστούν τους τρεις στόχους της στρατηγικής. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ συντονίζει και καθοδηγεί σε ένα επιτελικό ρόλο ενώ τα ¨εθνικά σημεία επαφής¨ συνιστούν θεσμικά κανάλια πληροφόρησης και διάχυσης των αποτελεσμάτων της στρατηγικής στα κράτη – μέλη της Μακρο – Περιφέρειας (Σουηδία, Φιλανδία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Γερμανία και Δανία). Ομάδες αυτών των χωρών σε συνεργασία με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών (συντονιστές) αναλαμβάνουν το συντονισμό της υλοποίησης των εργασιών των 15 τομέων – προτεραιοτήτων της στρατηγικής (Ζαχαρή & Ασπρογέρακας, 2012). Η διεκπεραίωση των εμβληματικών έργων αναλαμβάνεται αποκλειστικά από κρατικούς ή διακρατικούς φορείς όπως η Επιτροπή του Ελσίνκι. Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μακρο - περιφέρεια της Αδριατικής – Ιονίου με τη συμμετοχή αριθμού τρίτων χωρών (Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο και Σερβία) σε συνεργασία με κράτη – μέλη της ΕΕ (Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία και Σλοβενία) και η μακρο – περιφέρεια του Δούναβη με στόχο την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων που σχετίζονται με τον ποταμό.

Σε εθνικό επίπεδο, και κυρίως μέσα από την επιρροή των ευρωπαϊκών πολιτικών, διαπιστώνεται ότι έχουν πραγματοποιηθεί μερικά βασικά βήματα προς την κατεύθυνση της χωρικής και χρηστής διακυβέρνησης. Η προσθήκη σχετικά καινοτόμων εργαλείων σχεδιασμού στο παραδοσιακό οπλοστάσιο των σχεδίων χρήσεων γης, από το τέλος της δεκαετίας του 1990 (π.χ. Ν. 2742/1999), τοπικές πρωτοβουλίες, μεταρρυθμίσεις ως προς την κινητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών (π.χ. πρόγραμμα ¨Διαύγεια¨), η δυνατότητα σύμπραξης του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα (ΣΔΙΤ), η διοικητική μεταρρύθμιση του προγράμματος Καποδίστριας (Βασενχόβεν κ.α., 2010: 214) αλλά και το πρόγραμμα Καλλικράτης που μεταξύ άλλων περιλαμβάνει συγκεκριμένα εργαλεία συνεργασίας μεταξύ φορέων της διοίκησης, οριζόντια και κάθετα (άρθρα 99-101, Ν.3852/2010), αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Ως εκκρεμότητα παραμένει η ουσιαστική μεταβίβαση εξουσιών στις περιφερειακές και τοπικές αιρετές αρχές, δηλαδή κάθετα, και η στενότερη συνεργασία με τον κοινωνικό (μη κυβερνητικό) τομέα, τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών, δηλαδή οριζόντια. Επίσης, παράμετροι όπως η νοοτροπία περιχάραξης των αρμοδιοτήτων των υπουργείων, ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε υπηρεσίες, η έλλειψη εμπιστοσύνης και συνεργασίας και η γραφειοκρατία, το πελατειακό σύστημα και η κομματοκρατία σε επιτελικό επίπεδο (Βασενχόβεν κ.α., 2010) καθώς και η έντονη διαφθορά, η έλλειψη διαφάνειας, η κακοδιοίκηση, η μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών, η επαγγελματική ανεπάρκεια πολλές φορές του προσωπικού των ΟΤΑ σε τεχνικά θέματα (ΓΕΔΔ, 2013) αποτελούν τροχοπέδη στην εφαρμογή του μοντέλου της Διακυβέρνησης στην Ελλάδα.

Έρευνα: Στόχος, διαδικασία κατάρτισης και εφαρμογής των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων

Οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (Ο.Χ.Ε.) προτείνονται ως ένα εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης με ενσωματωμένο χρηματοδοτικό μηχανισμό στο πλαίσιο του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020. Η υιοθέτηση της νέας ολιστικής προσέγγισης σχετίζεται με αναδιαμόρφωση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, με την εισαγωγή της έννοιας της εδαφικής συνοχής, ως στόχο που συμπληρώνει εκείνους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, υποδηλώνοντας μία έμφαση στη χωρική διάσταση κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης και αναδεικνύει μία μετατόπιση του ενδιαφέροντος προς την κατεύθυνση που θέτει στο επίκεντρο την έννοια του εδαφικού κεφαλαίου και της «κατά τόπους» προσέγγισης (Ζαχαρή & Ασπρογέρακας, 2013). Η έκθεση Barca και η 5η Έκθεση για την οικονομική, κοινωνική και χωρική συνοχή απετέλεσαν καταλυτικά ορόσημα στην εξέλιξη αυτή.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

Η ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη έχει ως έναυσμα τη διαπίστωση της πολυπλοκότητας και πολυτομεακής διάστασης των προβλημάτων που εμφανίζονται σε αστικά κέντρα και ευρύτερες χωρικές ενότητες των κρατών - μελών της ΕΕ που παρουσιάζουν αναπτυξιακή υστέρηση. Οι διαπεριφερειακές και οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες, οι γεωγραφικές ανισότητες ειδικών ομάδων πληθυσμού και η αποδιάρθρωση τοπικών και περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων σε επίπεδο περιφερειών και το άνισο αστικό ιεραρχικό σύστημα, η μονοκεντρικότητα, η αστική διάχυση, η εγκατάλειψη του κέντρου των πόλεων και γενικά η υποβάθμιση του φυσικού και δομημένου αστικού περιβάλλοντος σε αστικό επίπεδο αποτελούν ενδεικτικά παραδείγματα. Η νέα προσέγγιση για τη χωρική ανάπτυξη σκοπεύει στην ενίσχυση της απασχόλησης, στη βιωσιμότητα του φυσικού πλούτου των χωρικών ενοτήτων και στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η ανταγωνιστικότητα και η τοπική επιχειρηματικότητα, ο ρόλος των ΜΜΕ, η κοινωνική οικονομία και η εξασφάλιση συνεργειών συνιστούν τους ακρογωνιαίους λίθους στην παραγωγική διαδικασία για την επίτευξη των στόχων (ΣΕΣ, 2014: 163).

Στο πλαίσιο αυτό, οι ΟΧΕ δύναται να αποτελέσουν κινητήρες ανάπτυξης και παραγωγικής ανασυγκρότησης με μια ολιστική προσέγγιση τομεακών δημοσίων πολιτικών που έχουν επίπτωση στο χώρο. Η διακυβέρνηση συνιστά καταλύτη στη διαδικασία κατάρτισης και υλοποίησης των ΟΧΕ. Ο ρόλος της προσδιορίζεται στην κινητοποίηση των φορέων της χωρικής ενότητας και ενδεχομένως των πολιτών, στη σύλληψη ενός τοπικού οράματος ανάπτυξης, στη συσσώρευση της τοπικής γνώσης και των πρωτοποριακών ιδεών, στη διευκόλυνση της αυτό-ανακάλυψης των δυνατών σημείων ενός τόπου (Barca, 2009: 22), στην πλήρη αξιοποίηση του χωρικού κεφαλαίου, στην υποστήριξη των τοπικών πρωτοβουλιών ιδιωτικής επένδυσης, στην ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας, τον συντονισμό της εφαρμογής των δράσεων, οριζόντια και κάθετα, και κατά επέκταση στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Παράλληλα, η ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη σκοπεύει στην ενίσχυση της χωρικής συνοχής. Η έννοια της χωρικής συνοχής συνιστά ένα όρο αμφίσημο, με σχετική ασάφεια και με μη κοινή συμφωνία πάνω στον προσδιορισμό των εννοιολογικών της ορίων. Εντούτοις, ως χωρική συνοχή δύναται να χαρακτηριστεί η συμβολή της εδαφικής ποικιλομορφίας της ΕΕ στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην ανταγωνιστικότητα, στην ευημερία των πολιτών και την ποιότητα του περιβάλλοντος (European Commission, 2008: 3). Η απειλή της συνοχής από τη διεύρυνση της ΕΕ με την ένταξη πολλών νέων κρατών-μελών κυρίως από την ανατολική Ευρώπη και η ανάγκη εξασφάλισης παροχής δημοσίων υπηρεσιών σε απομακρυσμένες περιοχές εξαιτίας της λειτουργίας της αγοράς (Κυβέλου, 2010: 190) αιτιολογούν την υιοθέτηση μιας πολιτικής χωρικής συνοχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έχοντας υπόψη τα παραπάνω η εστίαση της προσέγγισης της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης στη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων μιας γεωγραφικά λειτουργικής περιοχής, στην υιοθέτηση λύσεων μέσω προσεγγίσεων ολιστικού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση χωρικών προβλημάτων και η έμφαση στο ρόλο της τοπικής διακυβέρνησης για την ανάδυση του χωρικού κεφαλαίου αναδεικνύουν το καθοριστικό χαρακτήρα των προσεγγίσεων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης στην επίρρωση της ευρωπαϊκής χωρικής συνοχής.

Η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΑΣ) του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, οι Επιτροπές Παρακολούθησης των τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, οι Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ), οι αστικές αρχές και τα δίκτυα ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης και αστικής ανάπτυξης, συνιστούν τα θεσμικά όργανα που παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση και εφαρμογή των ΟΧΕ. Η διαδικασία προς την υλοποίηση των ΟΧΕ έχει ως εξής. Η ΕΥΣΣΑ εκδίδει καθοδηγητικές οδηγίες και εγκυκλίους για τη δρομολόγηση των ΟΧΕ. Οι ΔΑ έχοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο επεξεργάζονται τα κριτήρια με βάση τα οποία θα αποφασισθούν οι χωρικές ενότητες που θα γίνει παρέμβαση με τη στρατηγική των ΟΧΕ και κατατίθενται στην Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου ΠΕΠ. Με την έγκριση της Επιτροπής η ΔΑ εκδίδει πρόσκληση για την επιλογή των χωρικών ενοτήτων που θα επιλεγούν για παρέμβαση μέσω ΟΧΕ. Η επιλογή πραγματοποιείται με ανταγωνιστική διαδικασία ή με απευθείας ανάθεση. Οι τοπικοί φορείς καταθέτουν προτάσεις. Η αστική αρχή ορίζεται ως η αρμόδια αρχή για την κατάθεση πρότασης στην ΔΑ για την περίπτωση των ΟΧΕ για ΒΑΑ. Ως αστικές αρχές θεωρούνται οι δημοτικές αρχές, τα δίκτυα δήμων, τα εταιρικά σχήματα με επικεφαλής δημοτική/ες αρχή/ες και, ειδικότερα, για την Περιφέρεια Αττικής και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής και η μητροπολιτική ενότητα Θεσσαλονίκης (Εγκύκλιος, 2015: 8). Η αστική αρχή, κατόπιν διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς (Εγκύκλιος, 2015: 11), σχεδιάζει την πρόταση για τη χωρική ενότητα παρέμβασης μέσω ΟΧΕ. Εντούτοις, με απόφαση της ΔΑ δύναται να ανατεθεί η συνολική ή η τμηματική εφαρμογή των ΟΧΕ σε Ενδιάμεσους Φορείς (ΕΦ). Η ΔΑ έχει τη διακριτική ευχέρεια να αναθέσει στην πρόσκληση ενδιαφέροντος είτε την επιλογή και την υλοποίηση των πράξεων στην αστική αρχή είτε την επιλογή των πράξεων στην αστική αρχή και την επιλογή των δικαιούχων που θα υλοποιήσουν τις πράξεις στον ΕΦ είτε την υλοποίηση μέρους των πράξεων από την αστική αρχή και των υπολοίπων πράξεων από άλλο ή άλλους

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

ΕΦ (ΣΕΣ, 2014: 170). Σε κάθε περίπτωση η ΔΑ έχει τη δυνατότητα να ανακαλέσει την εκχώρηση της υλοποίησης του σχεδίου δράσης της ΟΧΕ από τον ΕΦ και να αναλάβει η ίδια τη διαχείριση της ΟΧΕ.

Η διαχείριση των ΟΧΕ θα υποστηρίζεται, παράλληλα, από δύο δίκτυα ανατροφοδότησης, το Δίκτυο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης και το Δίκτυο Αστικής Ανάπτυξης. Το πρώτο συνιστά ένα δίκτυο συντονισμού μεταξύ των ειδικών υπηρεσιών της ΕΑΣ (ΕΥΣΕ, ΕΥΘΥ, ΕΥΣΕΚΤ, ΕΥΟΠΣ, ΕΥΚΕ) και των ΔΑ αλλά και, κατά περίπτωση, εκπροσώπων όπως των Επιτελικών Δομών ΕΣΠΑ των Υπουργείων. Το δεύτερο αποτελείται από τις Αστικές Αρχές των ΟΧΕ των ΒΑΑ σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιδίωξη των Δικτύων αποτελεί η ανταλλαγή πληροφοριών και η κοινοποίηση καλών πρακτικών σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με τη διαχείριση και την παρακολούθηση των ΟΧΕ (Εγκύκλιος, 2015: 21-22 και European Commission, 2015: 10).

Συζήτηση αποτελεσμάτων: Αξιολόγηση της διακυβέρνησης των ΟΧΕ για ΒΑΑ

Ακολούθως, θα επιχειρηθεί αξιολόγηση της δομής της διακυβέρνησης των ΟΧΕ για βιώσιμη αστική ανάπτυξη έτσι όπως περιγράφηκε παραπάνω. Η αξιολόγηση θα στηριχτεί σε τέσσερα κριτήρια.

1. της εξασφάλισης του συντονισμού των τομεακών πολιτικών
2. του κάθετου συντονισμού των επιπέδων διοίκησης
3. του οριζόντιου συντονισμού σε επιτελικό επίπεδο διοίκησης
4. του οριζόντιου συντονισμού σε τοπικό επίπεδο διοίκησης
5. της ενίσχυσης της διαβούλευσης και της συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών
6. της ανάδειξης του χωρικού κεφαλαίου

1. Αναφορικά με το κριτήριο του συντονισμού των τομεακών πολιτικών έμφαση θα δοθεί στο συντονισμό μεταξύ του οικονομικού προγραμματισμού και του χωροταξικού σχεδιασμού. Ειδικότερα, στα κριτήρια ΝΑΙ/ΟΧΙ που έχουν τεθεί στην Εγκύκλιο για τις ΟΧΕ διαφαίνεται η πρόθεση της επιτελικής αρχής να υπάρχει μια συμβατότητα των προτάσεων για παρεμβάσεις ΟΧΕ με τα χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια (Εγκύκλιος, 2015: 14). Επίσης, ένα από τα ενδεικτικά κριτήρια για την εξασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των προτάσεων για στρατηγικές ΟΧΕ αποτελεί η πρόβλεψη της συνεκτικότητας των τομεακών δράσεων για τη χωρική ενότητα (Εγκύκλιος, 2015: 15). Περαιτέρω, στο ΣΕΣ προβλέπεται για τις στρατηγικές ΒΑΑ να λαμβάνονται υπόψη τα χωροταξικά και τα πολεοδομικά εργαλεία (ΣΕΣ, 2014: 169). Τέλος, αρκετές προτάσεις για ΟΧΕ των ΒΑΑ σε διάφορα ΠΕΠ έχουν λάβει υπόψη τους προτάσεις χωροταξικών εργαλείων όπως του ρυθμιστικού σχεδίου (π.χ. Περιφέρεια Αττικής, 2014: 303 και Περιφέρεια Ηπείρου, 2014: 296)), και του ΣΟΑΠ (Περιφέρεια Αττικής, 2014: 303). Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός της διαχείρισης των ΟΧΕ με βάση το κριτήριο του συντονισμού τομεακών πολιτικών χαρακτηρίζεται ικανοποιητικός[1].

2. Σχετικά με το κριτήριο του κάθετου συντονισμού των διοικητικών επιπέδων παρατηρείται ότι έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις ενός επιπέδου καλής διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα, εκπρόσωποι των ειδικών υπηρεσιών της ΕΑΣ, των ΔΑ, οι περιφερειάρχες και οι δήμαρχοι συμμετέχουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης του εκάστοτε ΠΕΠ. Μέσω των συναντήσεων τους στην Επιτροπή διαπιστώνονται προβλήματα στη διαχείριση των ΟΧΕ και λαμβάνονται συναινετικές αποφάσεις. Επίσης, το Δίκτυο Ολοκληρωμένης Χωρικής Δικτύωσης θα ενισχύσει τον κάθετο συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών σχετικά με τις στρατηγικές των ΟΧΕ. Τα μέλη του δικτύου θα συμμετέχουν σε ένα διάλογο που προάγει τη διάδοση των πληροφοριών, τη γνωστοποίηση καλών πρακτικών και κατά επέκταση έναν αποτελεσματικό κάθετο συντονισμό. Επομένως, ο σχεδιασμός της διαχείρισης των ΟΧΕ με βάση το κριτήριο του κάθετου συντονισμού των διοικητικών επιπέδων κρίνεται καλός.

3. Όσον αφορά τον οριζόντιο συντονισμό σε επιτελικό επίπεδο διαπιστώνεται η ύπαρξη ενός ελλείμματος. Ειδικότερα, δεν υφίσταται ουσιαστικός συντονισμός ανάμεσα στις επιτελικές υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ (ΕΑΣ) του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, του Υπουργείου Εσωτερικών ως φορέα που εποπτεύει τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού και της Γενικής Διεύθυνσης Χωρικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η μοναδική περίπτωση συνεργασίας που παρατηρείται είναι ανάμεσα στις ΔΑ των ΠΕΠ και τις αντίστοιχες ΔΑ των τομεακών ΕΠ που, ωστόσο, αποτελούν μέρος ενός διοικητικού επίπεδου χαμηλότερου του επιτελικού (ΣΕΣ, 2014: 168).

4. Αναφορικά με το κριτήριο του οριζόντιου συντονισμού στο τοπικό επίπεδο διοίκησης παρατηρείται μια θεσμική ώσμωση. Αναλυτικότερα, προβλέπεται η δημιουργία του Δικτύου Αστικής Ανάπτυξης ανάμεσα στις αστικές αρχές των ΟΧΕ για τις στρατηγικές των ΒΑΑ (European Commission, 2015: 10). Η συγκεκριμένη δικτύωση θα διευκολύνει την ανταλλαγή χρήσιμων πληροφοριών, ώστε να αποφευχθούν λάθη στη διαχείριση των ΟΧΕ. Παράλληλα, ο οριζόντιος συντονισμός βελτιώνεται με τις ετήσιες κατ' ελάχιστο συναντήσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης. Στις συναντήσεις αυτές συμμετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ

[1] Η αξιολόγηση διακρίνεται σε τρεις κλίμακες: καλή, ικανοποιητική και ελλιπής.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

των ΠΕΠ, εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΕΝΠΕ, ΚΕΔΕ) και εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η συνεχής επικοινωνία της ΔΑ του οικείου ΠΕΠ με τα θεσμικά όργανα και τις υπηρεσίες του Δήμου (Δήμαρχο, Δημοτικό Συμβούλιο και Διεύθυνση Αναπτυξιακού Σχεδιασμού) αποδεικνύει ότι υπάρχει καλός οριζόντιος συντονισμός στο κατώτερο διοικητικό επίπεδο.

5. Σχετικά με το κριτήριο της συμβολής του σχεδιασμού της διαχείρισης των ΟΧΕ για ΒΑΑ στην αύξηση της συμμετοχής και της διαβούλευσης των πολιτών στο στάδιο της κατάρτισης παρατηρείται ότι οι αστικές αρχές θα πρέπει να διαβουλεύονται με τους τοπικούς, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που μπορεί να εκπροσωπούν διάφορους τομείς (π.χ. των μεταφορών), τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την τοπική κοινωνία πριν από τη διαμόρφωση των προτάσεων για ΟΧΕ (Εγκύκλιος, 2015: 11). Επιπλέον, εταιρικά σχήματα με ανάμειξη και του ιδιωτικού τομέα θα δύνανται να καταθέσουν προτάσεις για ΟΧΕ στις ΔΑ (Εγκύκλιος, 2015: 13). Συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και διαβούλευση λαμβάνει χώρα, επίσης, στην Επιτροπή Παρακολούθησης όπου διάφοροι εκπρόσωποι οικονομικών και κοινωνικών εταίρων μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της απόφασης (Εγκύκλιος, 2015: 14).

Στο στάδιο της υλοποίησης των ΟΧΕ, η κοινωνία των πολιτών δε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Ειδικότερα, η ΔΑ του ΠΕΠ δύναται να αναθέσει σε εταιρικά σχήματα απαρτιζόμενα και από ιδιωτικές εταιρίες, επαγγελματικές ενώσεις και επιμελητήρια τη συνολική ή τμηματική υλοποίηση των ΟΧΕ (Εγκύκλιος, 2015: 12). Εντούτοις, δεν προβλέπεται κάτι σχετικό για την ευρύτερη συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των ΟΧΕ. Ως εκ τούτου, δεν δημιουργούνται άτυπα δίκτυα δρώντων και μη – εμπορεύσιμες αλληλεξαρτήσεις που θα φέρουν τους πολίτες εγγύτερα, ώστε να εντοπισθεί το χωρικό όραμα και να ενεργοποιηθεί το χωρικό κεφάλαιο της περιοχής. Παρόλα αυτά το προτεινόμενο πρότυπο του περιεχομένου μιας ΒΑΑ στρατηγικής στην Εγκύκλιο της ΕΥΣΣΑ δημιουργεί κάποιες ελπίδες για την ενίσχυση της χωρικής διακυβέρνησης και της διαβούλευσης. Συγκεκριμένα, προβλέπεται κεφάλαιο για την περιγραφή του συστήματος διακυβέρνησης και της διαδικασίας διαβούλευσης που θα ακολουθηθεί και των αποτελεσμάτων της (Εγκύκλιος, 2015: 26). Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται ότι ο σχεδιασμός της διαχείρισης των ΟΧΕ με βάση το κριτήριο της συμμετοχής και της διαβούλευσης της κοινωνίας των πολιτών χαρακτηρίζεται ως ελλιπής.

6. Αναφορικά με το κριτήριο της ανάδειξης του χωρικού κεφαλαίου διαπιστώνεται ότι οι επιτελικές υπηρεσίες συμβάλουν στην ανάδυση του χωρικού κεφαλαίου μιας χωρικής ενότητας με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Εντούτοις, δεν καθίσταται πειστική η διαδικασία με την οποία θα εξαχθεί σωστά το ενδογενές δυναμικό από τους φορείς και την κοινωνία της χωρικής ενότητας. Μπορεί το ΣΕΣ να αναφέρεται στην ανάγκη του εντοπισμού του ενδογενούς δυναμικού της χωρικής ενότητας μέσω του εργαλείου ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για ΒΑΑ (ΣΕΣ 2014: 163), ωστόσο, μέσα από την ανάγνωση των ΠΕΠ και των προτάσεων που γίνονται σε προκαταρκτικό επίπεδο για την υλοποίηση ΟΧΕ δεν διακρίνεται, εάν οι προτάσεις όντως συντείνουν στην εξαγωγή του χωρικού κεφαλαίου. Το ΠΕΠ Ιονίων νήσων (Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2014: 295-296) αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα κατανόησης της έννοιας του χωρικού κεφαλαίου μέσα από τις προτάσεις του. Εντούτοις, το, εάν η Χωρική Διακυβέρνηση συνέβαλε στη θεώρηση του χωρικού κεφαλαίου πριν τη σύνταξη των ΠΕΠ, είναι δυσδιάκριτο. Η Εγκύκλιος προκρίνει βέβαια ως ενδεικτικό κριτήριο για την επιλογή των χωρικών ενοτήτων που θα γίνει παρέμβαση ΟΧΕ την ευκρινή ανάδειξη των τοπικών δυνατοτήτων και της χωρικής παραγωγικής εξειδίκευσης σε κεφάλαιο στο προτεινόμενο έντυπο κατάθεσης πρότασης στις ΔΑ (Εγκύκλιος, 2015: 15). Ωστόσο, η σύνδεση του ρόλου της διακυβέρνησης στη συνειδητοποίηση του χωρικού κεφαλαίου μιας περιοχής δεν γίνεται κατανοητή μέσα από τις οδηγίες της Εγκυκλίου. Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός της διαχείρισης των ΟΧΕ για ΒΑΑ με βάση το κριτήριο της ανάδειξης του χωρικού κεφαλαίου χαρακτηρίζεται ως ελλιπής.

Συμπεράσματα – προτάσεις

Έχοντας υπόψη την παραπάνω ανάλυση διαπιστώνεται ότι:

- Οι ΟΧΕ συνιστούν ένα χρηματοδοτικό μηχανισμό διευκόλυνσης του νέου ΕΣΠΑ που, εάν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα στη νέα προγραμματική περίοδο, δύναται να συμβάλει στην εξαγωγή του χωρικού κεφαλαίου και στην περιφερειακή και εν γένει χωρική ανάπτυξη.
- Το νέο παράδειγμα της διακυβέρνησης στηρίζεται σε θεωρητικές προκείμενες (της διαβουλευτικής δημοκρατίας και του μετά – νέου δημόσιου μάνατζμεντ) που περιμένουν επαλήθευση.
- Στην Ελλάδα υφίστανται θεσμικά φαινόμενα κουλτούρας που δυσχεραίνουν την πλήρη εφαρμογή της προσέγγισης της διακυβέρνησης και κατά επέκταση της χωρικής διακυβέρνησης.
- Απαιτούνται θεσμικές προτάσεις που θα βελτιώσουν το πλαίσιο ωρίμανσης της διακυβέρνησης των ΟΧΕ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

Με βάση αυτά τα συμπεράσματα και την αξιολόγηση της χωρικής διακυβέρνησης των ΟΧΕ ως προς τα έξι κριτήρια, προτείνεται η νομοθετική πρόβλεψη συσχέτισης μιας σειράς θεσμών της τοπικής αυτοδιοίκησης με τη δομή σχεδιασμού και υλοποίησης των ΟΧΕ. Ενδεικτικά, αναφέρονται τα γνωμοδοτικά όργανα της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης (ΔΕΔ) των ΟΤΑ Α΄ βαθμού (άρθρο 76 του Ν. 3852/2010), της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης (ΠΕΔ) των ΟΤΑ Β΄ βαθμού (άρθρο 178 του Ν.3852/2010) και των Συνελεύσεων Τοπικής Κοινότητας (άρθρο 85 του Ν. 3852/2010). Η ΠΕΔ και η ΔΕΔ απαρτίζονται από δημότες εγγεγραμμένους στον εκλογικό κατάλογο του δήμου κατά το 1/3 και θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως θεσμικό όχημα στην ενίσχυση της διαβούλευσης με τους πολίτες και τον οριζόντιο συντονισμό σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής (ΕΠΖ) των ΟΤΑ Α΄ βαθμού (άρθρο 73 του Ν. 3852/2010) θα συμβάλει σημαντικά στο σχεδιασμό των ΟΧΕ για ΒΑΑ. Η ΕΠΖ συνιστά ένα αποφασιστικό και γνωμοδοτικό όργανο για θέματα ποιότητας της ζωής, χωροταξίας, πολεοδομίας και περιβάλλοντος. Επιπλέον, μια ενδιαφέρουσα πρόταση που θα ενίσχυε τον οριζόντιο συντονισμό τόσο σε επιτελικό όσο και σε τοπικό επίπεδο θα ήταν ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των ΣΟΑΠ σε συντονισμό με τις ΟΧΕ για ΒΑΑ. Τα ΣΟΑΠ αποτελούν επίσης μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στον αστικό χώρο έχοντας πολεοδομικές, περιβαλλοντικές αλλά και οικονομικές διαστάσεις και περιλαμβάνοντας παρεμβάσεις φυσικού σχεδιασμού αλλά και άυλες δράσεις. Θα μπορούσαν να εμπεριέχουν προτάσεις διαμόρφωσης ΟΧΕ για ΒΑΑ ως χρηματοδοτικό εργαλείο εφαρμογής για τις συγκεκριμένες χωρικές ενότητες . Τέλος, η συγχώνευση των ΠΕΠ, των ΠΠΧΣΑΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των περιφερειακών αυτοδιοικήσεων (άρθρο 266 του Ν. 3852/2010) σε ένα ενιαίο κείμενο καθώς και η σύσταση διυπουργικής επιτροπής με εκπροσώπους των υπουργείων Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εσωτερικών θα συμβάλλει στη βελτίωση του οριζόντιου συντονισμού σε επιτελικό διοίκησης

Παράλληλα, απαιτούνται επεμβάσεις στο γενικότερο θεσμικό και πολιτισμικό πλαίσιο της ελληνικής έννομης τάξης για την ενίσχυση της διακυβέρνησης των ΟΧΕ. Η χρηστή διακυβέρνηση με κανόνες που εγγυώνται την αρχή του κράτους δικαίου και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η δυνατότητα θεσμικής ευελιξίας στις εκάστοτε αλλαγές του μοντέλου αναπτυξιακής πολιτικής που υιοθετείται και η σταδιακή αλλαγή της κουλτούρας της ελληνικής διοίκησης συνιστούν ενδεικτικές προτάσεις προς τη βελτίωση της χωρικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα.

Βιβλιογραφία

Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2001, *«Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση – Λευκή Βίβλος»* (ΕΕ C 287/12.10.2001).

Ασπρογέρακας, Ε., Ζαχαρή, Β., 2012, *«Αναζήτηση χωρικής πολιτικής για την ΕΕ και η προοπτική ολοκληρωμένων προσεγγίσεων σχεδιασμού στην Ελλάδα»,* Κείμενα Περιφερειακής Επιστήμης, Τόμος ΙΙΙ, Αρ.1, 2012, σελ. 87-105.

Ball, Al. R. and Peters, B. G., 2001[2000], *Σύγχρονη πολιτική και Διακυβέρνηση. Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη* (μτφρ. Λάβδας, Κ.Α.), Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση.

Βασενχόβεν, Λ., Σαπουντζάκη, Κ., Ασπρογέρακας, Ε., Γιαννίρης, Η. και Παγώνης, Θ., 2010, *Χωρική Διακυβέρνηση. Θεωρία, ευρωπαϊκή εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

Barca, F., 2009, *An agenda for a reformed cohesion policy: A place – based approach to meeting European Union challenges and expectations*. Independent Report prepared at the request of Danuta Hübner, Commissioner for Regional Policy Διαθέσιμο από: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/barca_en.htm [τελευταία πρόσβαση 15.12.1515].

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2014, *Ετήσια Έκθεση 2013*, Αθήνα.

Εγκύκλιος της 30 Ιουλίου 2015 με αριθ. πρωτ. 81168/ ΕΥΣΣΑ 1796, *«Περί του σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020».*

European Commission , 2008, *Green Paper on territorial cohesion. Turning territorial diversity into strength.* Διαθέσιμο από http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/consultation/terco/consultation_en.htm [τελευταία πρόσβαση 05.12.15].

European Commission, 2015, *European Structural and Investment Funds. Guidance for Member States on Integrated Sustainable Urban Development (Article 7 ERDF Regulation)*. Διαθέσιμο από http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2015/guidance-for-member-states-on-integrated-sustainable-urban-development-article-7-erdf-regulation [τελευταία πρόσβαση 23.12.15].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010, *Επενδύοντας στο μέλλον της Ευρώπης, Πέμπτη έκθεση για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή*, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38

Ζαχαρή, Β. & Ασπρογέρακας, Ε., 2012, *Χωρική Διακυβέρνηση και διακρατική συνεργασία. Η μακροπεριφερειακή στρατηγική στη Βαλτική θάλασσα,* Πρακτικά του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας.

Ζαχαρή, Β., Ασπρογέρακας, Ε., 2013*, «Η πολιτική συνοχής ως πλαίσιο τοπικής ανάπτυξης»,* στο Αγροτική οικονομία, ύπαιθρος χώρος, Περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, 11ο ΤΑΚΤΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ERSA - GR, Πρακτικά Συνεδρίου, ERSA-GR, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 14 - 15 Ιουνίου 2013.

Καρκατσούλης, Π., 2004, *Το κράτος σε μετάβαση. Από τη διοικητική μεταρρύθμιση και το νέο δημόσιο μάνατζμεντ στη Διακυβέρνηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Ι. Σιδέρη.

Κυβέλου, Στ., 2010, *Από τη χωροταξία στη χωροδιαχείριση. Η έννοια του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού και της εδαφικής συνοχής στην Ευρώπη*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

Περιφέρεια Αττικής , 2014, *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014-2020.* Διαθέσιμο από http://www.espa.gr/el/Pages/StaticNewProgrammingPeriod.aspx [τελευταία πρόσβαση 20.12.15].

Περιφέρεια Ηπείρου, 2014, *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014-2020.* Διαθέσιμο από http://www.espa.gr/el/Pages/StaticNewProgrammingPeriod.aspx [τελευταία πρόσβαση 20 Ιουλίου 2015].

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2014, Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014-2020. Διαθέσιμο από http://www.espa.gr/el/Pages/StaticNewProgrammingPeriod.aspx [τελευταία πρόσβαση 20.12.15].

Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης 2014 - 2020. Εταιρικό Σύμφωνο για το πλαίσιο ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014 – 2020. Διαθέσιμο από https://www.espa.gr/el/pages/staticNewProgrammingPeriod.aspx [τελευταία πρόσβαση 25.12.15].

The approach of governance to territorial development: The case of the integrated territorial investment

Giorgos Boutlas
MA in Political theory and the History of Political Ideas
Graduate of the National School of Public Administration
gboutl@yahoo.gr

Evaggelos Asprogerakas
Urban and Regional Planner
Lecturer, National School of Public Administration
v.aspro@uclmail.net

Abstract

This article attempts to map the possibilities governance can offer as a new theoretical decision-making approach at political and administrative level, to the implementation of the integrated territorial investment (ITI), a new financial facilitation mechanism of the new programming period of the NSRF, and to spatial development. In this context, there is analysis, initially, of the concepts of governance and of territorial governance and presentation of the correlation of ITI with the reconstruction of the production process, regional development, territorial cohesion and spatial planning. Then the description of the structure of ITI for the strategy of sustainable urban development and its evaluation based on criteria of the principles of governance follows. The article ends with conclusions and indicative proposals.

Keywords: Territorial governance, Territorial development, Integrated territorial investments, Territorial cohesion, Territorial capital.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
02/05/2026 08:02:30 EEST - 216.73.217.38